

Geachte heer/mevrouw,

Momenteel beoordeelt u de inschrijvingen voor de concessies OV Utrecht.

Wij schrijven u om u te wijzen op de juridische bezwaren tegen één van de inschrijvers, te weten EBS. Verlening van de concessie aan dit bedrijf zou in strijd zijn met:

- Artikel 2.87 lid 1 sub c van de Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012)
- Artikel 57 lid 4 sub c van de EU-richtlijn 2014/24 inzake overheidsopdrachten (EU-Richtlijn 2014/24)
- De UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs)<sup>1</sup>
- De OESO-richtlijnen<sup>2</sup>
- Het herziene Nationaal Actieplan Bedrijfsleven en Mensenrechten<sup>3</sup>
- het Nationaal Plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2021-2025<sup>4</sup>

De juridische grondslagen hierboven genoemd zijn in detail uitgewerkt in de EBS/Egged Legal Memo van het European Legal Support Center, bijgevoegd als bijlage. Dit memorandum dateert uit maart 2020, maar de juridische grondslag is niet veranderd.

We zijn de afgelopen 6 maanden getuige van de gevolgen van het decennialang negeren van onze verplichtingen volgens internationaal recht, van het weggijken van oorlogsmisdaden en mensenrechtenschendingen en van het voeren van business-as-usual. Het oogluikend toestaan van alsmaar voortschrijdende kolonisatie en etnische zuivering mondt uit in straffeloosheid en genocide. Laat dat vandaag stoppen!

## **EBS**

EBS (Egged Bus Systems) is in 2010 opgericht door de Israëlische moedermaatschappij en enige aandeelhouder Egged om te kunnen meedingen naar Europese OV-concessies. Het moederbedrijf onderhoudt een netwerk van busdiensten dat de illegale Israëlische kolonies ('nederzettingen' en 'buitenposten') op de bezette Westelijke Jordaanoever en in bezet Oost Jeruzalem onderling en met Israël verbindt. Het bedrijf opereert in essentie onder bescherming van het Israëlische bezettingsleger.<sup>5</sup>

Hoewel EBS uitsluitend opereert op de Europese markt, blijft er toch een duidelijke relatie met Egged bestaan, waarbij bijvoorbeeld winst van één deel van het bedrijf kan vloeien naar een ander. Egged is de enige aandeelhouder van EBS.<sup>6</sup>

De EBS poot versterkt het bedrijf als geheel en vice versa. Dit bleek concreet op een moment dat EBS in Waterland opeens tegen een faillissement aanzat en het Israëlische moederbedrijf bij

---

<sup>1</sup> [GuidingPrinciplesBusinessHR\\_EN.pdf \(ohchr.org\)](#)

<sup>2</sup> [Home | Nationaal Contactpunt OESO-richtlijnen \(oesorichtlijnen.nl\)](#)

<sup>3</sup> [Nationaal Actieplan Bedrijfsleven en Mensenrechten \(overheid.nl\)](#)

<sup>4</sup> [Opdrachtgeven met ambitie, inkopen met impact \(overheid.nl\)](#)

<sup>5</sup> [Who Profits - The Israeli Occupation Industry - Egged Israel Transport Cooperative Society](#)

<sup>6</sup> <https://www.egged.co.il/Section-19335,1487-About-Egged-Europe.aspx>

moest springen met 30 miljoen euro. Dit betekent dat Amsterdam Waterland ruim een jaar gedraaid heeft op financiering door de moedermaatschappij Egged. De concessie Amsterdam Waterland is dus deels in stand gehouden met inkomsten die Egged heeft ontleend aan exploitatie van lijnen in bezet Palestijns gebied.<sup>7</sup> Nu EBS wegens wanprestaties wederom boetes zijn opgelegd, ligt het in de lijn der verwachtingen dat ook daarvoor financiële middelen verkregen middels schendingen van internationaal recht worden aangewend.<sup>8</sup>

In een dubbelrol van facilitator en profiteur is Egged een essentiële schakel in de voortgaande illegale Israëliëse kolonisering van Palestijns gebied. In het Statuut van Rome, het fundament onder het Internationaal Strafhof, wordt de kolonisering van bezet gebied gedefinieerd als een oorlogsmisdad.<sup>9</sup> Mede om deze reden heeft Strafhof op 3 maart 2021 een onderzoek naar oorlogsmisdaden in de Palestijnse Gebieden geopend.<sup>10</sup>

In haar oordeel van 2004 heeft het Internationaal Gerechtshof bevestigd dat staten de internationale plicht hebben om schendingen van het oorlogsrecht door Israël niet te erkennen en niet te ondersteunen. Deze plicht vloeit, als onderdeel van de Nederlandse staat, ook door naar lokale overheden.

Op 22 maart 2016 riep de VN-Mensenrechtenraad in een resolutie de internationale gemeenschap expliciet op te helpen voorkomen dat bedrijven bijdragen aan de schending van de rechten van de Palestijnse bevolking. Ook Human Rights Watch en Amnesty International wezen op de juridische plicht van internationale overheden en bedrijven om geen samenwerking aan te gaan met bedrijven die bijdragen aan schendingen van Palestijnse rechten.

Egged is in de loop der jaren veelvuldig opgeroepen zijn activiteiten in de nederzettingen te staken. Vergeefs, het legde al die oproepen naast zich neer. Dat bracht de Hoge VN-Vertegenwoordiger voor de Mensenrechten er begin 2020 toe het bedrijf op te nemen in de database ('zwarte lijst')<sup>11</sup> van bedrijven die actief betrokken zijn bij de kolonisering van bezet Palestijns gebied. Al in het rapport<sup>12</sup> van een door de VN ingestelde onderzoekscommissie dat in 2013 de opmaat vormde tot het opstellen van de lijst werd de transportvoorziening aangemerkt als een essentiële schakel in 'de instandhouding en het bestaan van de nederzettingen'. Afgelopen jaar trad de Hoge VN-Vertegenwoordiger nogmaals in contact met Egged, opnieuw vergeefs. Gevolg is dat de onderneming ook op de geüpdatete zwarte lijst staat, die op 30 juni jl. door de VN werd gepubliceerd.<sup>13</sup>

### **Uitsluiting van EBS volgens nationaal en internationaal recht**

EBS, als onderdeel van de Egged Groep, zou volgens artikel 2.87 lid 1 sub c van de Aw 2012 en volgens artikel 57 lid 4 sub c van de EU-Richtlijn 2014/24 moeten worden uitgesloten van de

---

<sup>7</sup> [Israëli's stopten 30 miljoen in Waterland | OV-Magazine \(ovmagazine.nl\)](#)

<sup>8</sup> [Vervoerregio Amsterdam legt EBS boete op van 2,2 miljoen euro - Regio Purmerend](#)

<sup>9</sup> [Rome Statute of the International Criminal Court \(icc-cpi.int\)](#)

<sup>10</sup> <https://www.icc-cpi.int/palestine?ln=en>

<sup>11</sup> [A.HRC.43.71-1.pdf \(un.org\)](#)

<sup>12</sup> [United Nations \(ohchr.org\)](#)

<sup>13</sup> [Microsoft Word - 23-06-30 Update.docx \(ohchr.org\)](#)

lopende aanbesteding voor de concessie busvervoer Zuid-Holland Noord. Het bedrijf heeft namelijk "ernstige beroepsfouten" gemaakt op grond van de hulp bij het in stand houden en faciliteren van de illegale Israëlische nederzettingenonderneming, hetgeen ernstige zorgen baart over de integriteit van het bedrijf.

In de bijgevoegde legal memo worden de essentiële criteria voor een correcte toepassing van de Aw 2012 met betrekking tot deze aanbesteding uiteengezet. Het is belangrijk te benadrukken dat het Hof van Justitie van de Europese Unie in 2012 de term 'beroepsfouten' breed heeft uitgelegd, en deze niet heeft gelimiteerd tot schendingen van ethische beroepsstandaarden in strikte zin.

De door de inschrijvers verstrekte "Gedragsverklaring aanbestedingen", zoals bedoeld in artikel 2.89 lid 2 en hoofdstuk 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, volstaat hierin niet aangezien de Minister van Justitie en Veiligheid zich limiteert tot ethische beroepsstandaarden in strikte zin en het toetsen op strafrechtelijke veroordelingen zoals fraude, corruptie en witwassen. Toetsing op mensenrechtenschendingen en schendingen van internationaal recht vindt niet plaats.

De verantwoordelijkheid om inschrijvers op overheidsopdrachten te toetsen op respect voor de mensenrechten ligt bij de betreffende overheid. Noch de uitsluitingsgronden, noch de Gedragsverklaring vrijwaart haar daarvan. Het is volgens de UNGP's de verantwoordelijkheid van diezelfde overheid ervoor te zorgen dat ze over voldoende beleidsruimte beschikt om aan haar verplichtingen te voldoen.

Conform de UNGP's dient EBS een toezegging om de mensenrechten te respecteren vast te leggen in een openbare beleidsverklaring, die is goedgekeurd door het hoogste echelon van de onderneming en is gestoeld op interne en/of externe expertise. Daarin dient ook te worden vermeld wat het bedrijf in dit opzicht verlangt van zijn personeel, zakenpartners en andere partijen waarmee het via zijn activiteiten, producten of diensten verbonden is – in dit geval primair Egged. De verklaring dient aan het personeel, alle zakenpartners en andere relevante partijen te worden uitgereikt. Niets wijst erop dat het bedrijf over zo'n verklaring beschikt. Daarnaast wordt EBS geacht 'in kaart te brengen hoe het via zijn bedrijfsactiviteiten en zijn ketenpartners verbonden is met risico's op mensenrechtenschendingen en deze risico's aanpakt en voorkomt'. Daartoe 'behoort het een brede inventarisatie uit te voeren van alle zakelijke gebieden, activiteiten en relaties om te identificeren waar de kans op mensenrechtenschendingen het grootst en belangrijkste is'. Over die inventarisatie en de maatregelen die het naar aanleiding daarvan treft 'moet het bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen'. Opnieuw wijst niets erop dat EBS over zo'n risico-analyse beschikt.

### **Beleid op het gebied van mensenrechten**

Het Nederlandse mensenrechtenbeleid biedt overheden en bedrijven geen enkele ruimte om met bedrijven als EBS in zee te gaan. Samenwerking is in strijd met de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights, die integraal onderdeel vormen van dat beleid, en het door de overheid zelf opgestelde herziene Nationaal Actieplan Bedrijfsleven en Mensenrechten.

Het centrale principe van de gedragscodes is dat bedrijven en overheden afstand bewaren tot bedrijven die direct of indirect betrokken zijn bij rechtenschendingen. EBS is hiervan een

schoolvoorbeeld. Wie toch met een ‘besmet’ bedrijf in zee gaat, raakt op grond van de zogeheten ketenaansprakelijkheid zélf betrokken bij die schendingen.

## **Conclusie**

Door deze concessie aan EBS te gunnen zou de provincie Utrecht reizigers die op het openbaar vervoer zijn aangewezen dwingen aan boord te gaan bij een bedrijf dat betrokken is bij illegale activiteiten, mensenrechtenschendingen en mogelijke oorlogsmisdaden in bezet Palestina. Reizigers beseffen veelal niet dat hun euro's indirect ten goede kunnen komen aan mensenrechtenschendingen. Dat zou ook niet hoeven: het publiek moet erop kunnen vertrouwen dat het mensenrechtenbeleid bij de overheid in veilige handen is. De provincie Utrecht heeft zich daar bovendien aan gecommitteerd middels het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen.<sup>14</sup>

Op grond van het bovenstaande doen wij een klemmend beroep op u en de provincie Utrecht om de concessie niet aan EBS te gunnen en de onderneming uit te sluiten van aanbestedingen, tot het bedrijf zijn leven aantoonbaar heeft gebeterd of dochterbedrijf EBS de banden met moeder Egged volledig heeft verbroken.

Met vriendelijke groet,

Stichting DocP – BDS Nederland  
Utrecht BIJ1  
XR Justice Now  
Workers for Palestine

---

<sup>14</sup> [pdf \(overheid.nl\)](#)